GGZ Netwerken

Gezinsgericht samenwerken

Van inzicht naar actie

Deze praktische handreiking helpt zorgprofessionals om gezinsgericht samenwerken concreet te maken. Kies een van de tien thema's die past bij jouw situatie. Per thema vind je praktische adviezen, acties, hulpmiddelen en een vraag voor het team. De inhoud bouwt voort op bestaande GGZ Standaarden, werkkaarten en informatie uit de Academische Werkplaats GEZIeN.

Begin klein: bespreek één thema en spreek samen een haalbare vervolgstap af.

KLIK OP EEN THEMA

Bij de start van de behandeling

Maak afspraken, bespreek wie belangrijk zijn en breng het gezin en netwerk samen in kaart.

1. Afspraken maken over het betrekken van het gezin ›
2. Gezin bespreken bij aanmelding en intake ›
3. Het gezin en netwerk samen in kaart brengen ›

Tijdens de behandeling

Stem de behandeling af op het gezin en houd aandacht voor draagkracht, veerkracht en kwaliteit van leven.

4. De behandeling afstemmen op het gezin als geheel ›
5. Regelmatig evalueren met cliënt en gezin ›
6. Zicht houden op draagkracht en veerkracht binnen het gezin ›
7. Kwaliteit van leven van het hele gezin ›
8. Samenwerken met andere professionals rond het gezin ›

Evalueren en verbeteren

Evalueer samen, leer met collega's en zorg voor passende ondersteuning vanuit de organisatie.

9. Gezinsgericht werken samen met collega's verbeteren ›
10. Gezinsgericht werken mogelijk maken in de organisatie ›

VERDER LEZEN

Hulpmiddelen › · Gezinsgericht samenwerken op GGZ Netwerken ↗

INVULLEN

Vul de PDF in en sla daarna een eigen kopie op.

1

BIJ DE START VAN DE BEHANDELING

Afspraken maken over het betrekken van het gezin

Maak als team expliciete afspraken over wanneer, hoe en door wie gezinsleden worden betrokken.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- [ ] Maak gezinsgericht werken een vast bespreekpunt in het MDO.
- [ ] Bespreek de afspraken over gezinsbetrokkenheid ook met collega's die de aanmeldingen verzorgen, zodat zij verwijzers en gezinnen vanaf de start kunnen meenemen in de werkwijze.
- [ ] Maak samen met cliënt en gezin een verklarende analyse van wat er speelt en hoe gezinsleden elkaar beïnvloeden.
- [ ] Spreek af wie het gezin benadert, wie gesprekken voert en wie de afstemming bewaakt.
- [ ] Wijs bij meerdere betrokken professionals één procesregisseur of vast aanspreekpunt aan.
- [ ] Leg de afspraken over gezinsbetrokkenheid vast en bespreek regelmatig of ze in de praktijk werken.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

- GEZIeN · Geleerde lessen over samenwerking tussen volwassenen-ggz en jeugdhulp ↗
- GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗
- Zorgstandaard Naasten ↗
- Zorgstandaard Naasten: Kernaanbevelingen ↗
- Toolkit netwerkzorg (Phrenos) ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Is voor iedereen duidelijk wanneer en door wie het gezin wordt betrokken?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

2

BIJ DE START VAN DE BEHANDELING

Gezin bespreken bij aanmelding en intake

Maak aandacht voor het gezin standaard onderdeel van aanmelding en intake.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- [ ] Vraag wie bij het gezin en netwerk horen, of er kinderen zijn en hoe gezinsleden elkaar beïnvloeden.
- [ ] Vraag welke andere hulpverleners betrokken zijn bij de cliënt of andere gezinsleden.
- [ ] Bespreek met de cliënt wie uit het gezin of netwerk betrokken kan worden en op welke manier.
- [ ] Breng waar mogelijk ouder-kind relatieproblematiek in kaart
- [ ] Praat met ouders over ouderschap.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

- GEZIeN · Geleerde lessen over samenwerking tussen volwassenen-ggz en jeugdhulp ↗
- GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗
- Zorgstandaard Naasten ↗
- Zorgstandaard Diagnostiek ↗
- Zorgstandaard KOPP/KOV ↗
- Werkkaart: Hoe praat je met ouders over ouderschap? ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Welke vaste vragen helpen ons om gezin, ouderschap en gewenste betrokkenheid vanaf de intake te bespreken?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

3

BIJ DE START VAN DE BEHANDELING

Het gezin en netwerk samen in kaart brengen

Breng samen met cliënt en gezin in kaart wie tot het gezin of netwerk behoort, wie betrokken kan worden en wie mogelijk zelf ondersteuning nodig heeft.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- [ ] Breng samen in kaart wie bij het gezin en netwerk horen, hoe de relaties zijn en wie steun biedt.
- [ ] Breng naast ondersteuningsbehoeften ook de krachten en veerkracht binnen het gezin in kaart.
- [ ] Gebruik een genogram, ecogram, levenslijn of netwerkkaart.
- [ ] Overweeg waar passend een huisbezoek om de gezinssituatie beter te begrijpen.
- [ ] Betrek waar passend een familie-ervaringsdeskundige.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗

Zorgstandaard Naasten ↗

Werkkaart: patiënt houdt samenwerken met naaste af ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Brengen we naast steun ook rollen, relaties en ondersteuningsbehoeften binnen het hele gezin in kaart?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

4

TIJDENS DE BEHANDELING

De behandeling afstemmen op het gezin als geheel

Stem behandeling af op behoeften, mogelijkheden en draagkracht van het gezin als geheel.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- [ ] Werk met een gezinsbehandelplan of gezamenlijke gezinsdoelen.
- [ ] Stem behandeling van verschillende gezinsleden waar mogelijk op elkaar af.
- [ ] Benut problematiekgerichte zorgstandaarden en passende systeem- of opvoedinterventies.
- [ ] Zet passende systeem- of opvoedinterventies in.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

- GEZIeN · Geleerde lessen over samenwerking tussen volwassenen-ggz en jeugdhulp ↗
- GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗
- Zorgstandaard Naasten ↗
- Methoden en instrumenten voor versterken jeugd en ouders ↗
- Databank Effectieve jeugdinterventies ↗
- Richtlijn opvoedingsondersteuning ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Sluiten onze gezamenlijke doelen aan bij wat voor dit gezin als geheel belangrijk is?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

5

TIJDENS DE BEHANDELING

Regelmatig evalueren met cliënt en gezin

Evalueer niet alleen individuele behandeldoelen, maar ook hoe de samenwerking verloopt en wat de behandeling voor het gezin als geheel oplevert.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- [ ] Plan vaste gezinsevaluaties.
- [ ] Betrek, in overleg met de cliënt, relevante gezinsleden bij het MDO of de evaluatie.
- [ ] Gebruik waar passend meetinstrumenten zoals de FAD, ORS/SRS of SCORE-15 om veranderingen in functioneren, relaties en welzijn te volgen.
- [ ] Vraag cliënt en gezinsleden hoe zij de samenwerking en behandeling ervaren.
- [ ] Bespreek welke gezinsdoelen zijn bereikt, wat nog aandacht vraagt en welke doelen moeten worden aangepast.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗

Zorgstandaard Naasten ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Vragen we het gezin periodiek wat er verandert in relaties, dagelijks functioneren en gezamenlijke doelen?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

6

TIJDENS DE BEHANDELING

Zicht houden op draagkracht en veerkracht binnen het gezin

Houd gedurende de behandeling zicht op draagkracht, kwetsbaarheden, behoeften én krachten van gezinsleden.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- ☐ Bespreek regelmatig hoe belasting en draagkracht over de gezinsleden zijn verdeeld.
- ☐ Bied uitleg over psychische problemen en praktische ondersteuning die aansluit bij wat het gezin nodig heeft.
- ☐ Betrek waar passend een familie-ervaringsdeskundige.
- ☐ Help gezinsleden waar nodig voor passende ondersteuning te vinden of verwijs hen door, bijvoorbeeld naar sociaal domein.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

- GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗
- Zorgstandaard Naasten ↗
- Werkkaart: wat heeft een naaste nodig? ↗
- Werkkaart: samenwerking sociaal domein en ggz ↗
- Infographic: handvatten voor naasten ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Hoe zijn draaglast en veerkracht binnen dit gezin verdeeld en wie heeft zelf ondersteuning nodig?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

7

TIJDENS DE BEHANDELING

Kwaliteit van leven van het hele gezin

Besteed aandacht aan de gevolgen van psychische problemen én behandeling voor het functioneren en welzijn van het hele gezin.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- [ ] Bespreek hoe psychische problemen, de behandeling en reacties van gezinsleden elkaar beïnvloeden.
- [ ] Formuleer doelen voor het dagelijks functioneren, de relaties, het ouderschap en het welzijn van het gezin.
- [ ] Benut waar passend probleemgerichte zorgstandaarden en systeem- of ouder-kindinterventies.
- [ ] Zet waar passend gezinsgerichte of ouder-kindinterventies in.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

GEZIeN · Geleerde lessen over samenwerking tussen volwassenen-ggz en jeugdhulp ↗

GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗

Zorgstandaard Naasten ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Kijken we naast klachten ook naar dagelijks leven, relaties, ouderschap en welzijn van het hele gezin?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

8

TIJDENS DE BEHANDELING

Samenwerken met andere professionals rond het gezin

Organiseer ondersteuning zo veel mogelijk rond het gezin en maak duidelijke afspraken met professionals uit andere domeinen.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- [ ] Spreek af welke informatie met toestemming wordt gedeeld en wie dit doet.
- [ ] Vraag waar nodig advies aan professionals uit een ander werkveld.
- [ ] Organiseer een MDO of netwerkoverleg met de betrokken professionals (en het gezin).
- [ ] Maak met de betrokken professionals afspraken over rollen, het vaste aanspreekpunt en de opvolging.
- [ ] Zorg bij een verwijzing of overdracht voor persoonlijk contact tussen de betrokken professionals.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

GEZIeN · Geleerde lessen over samenwerking tussen volwassenen-ggz en jeugdhulp ↗

Zorgstandaard Naasten ↗

Werkkaart: samenwerking sociaal domein en ggz ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Weten het gezin en alle betrokken professionals wie waarvoor aanspreekpunt is?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

9

EVALUEREN EN VERBETEREN

Gezinsgericht werken samen met collega's verbeteren

Maak gezinsgericht werken onderdeel van gezamenlijk reflecteren, leren en verbeteren binnen het team.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- ☐ Gebruik de tien stellingen om als team sterke punten en verbeterkansen te bespreken.
- ☐ Bespreek in casuïstiek niet alleen de cliënt, maar ook het gezin, de relaties en de onderlinge beïnvloeding.
- ☐ Bespreek welke vaardigheden gezinsgericht werken van het team vraagt en wat nodig is om deze verder te ontwikkelen, zoals circulair denken en vragen en meervoudige partijdigheid.
- ☐ Organiseer intervisie of leersessies over gezinsgericht werken.
- ☐ Kies samen één haalbare verbeteractie, wijs een eigenaar aan en spreek een evaluatiemoment af.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

- GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗
- Zorgstandaard Naasten ↗
- Zorgstandaard Ervaringsdeskundigheid ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Welke terugkerende situatie uit ons werk willen we in een leersessie onderzoeken, en wat willen we daarna anders doen?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

10

EVALUEREN EN VERBETEREN

Gezinsgericht werken mogelijk maken in de organisatie

Borg gezinsgericht werken in beleid, werkprocessen, scholing, beschikbare tijd en ondersteunende systemen.

Dit kun je doen

Vink één of meer acties aan die jullie willen oppakken.

- [ ] Zorg dat bestuur en management gezinsgericht werken zichtbaar ondersteunen.
- [ ] Neem gezinsgericht werken op in scholing en werkafspraken.
- [ ] Maak tijd en ruimte beschikbaar voor overleg met het gezin en netwerk.
- [ ] Maak het mogelijk om relevante gezinsinformatie gestructureerd in het EPD vast te leggen.
- [ ] Zorg dat professionals eenvoudig toegang hebben tot passende hulpmiddelen en werkkaarten.

Hulpmiddelen

Klik op een hulpmiddel om het direct te openen.

GEZIeN · Geleerde lessen over samenwerking tussen volwassenen-ggz en jeugdhulp ↗

GEZIeN · Verbinden, veranderen, verankeren ↗

Zorgstandaard Naasten ↗

Zorgstandaard Ervaringsdeskundigheid ↗

“

BESPREEK IN JE TEAM

Wat heeft ons team van de organisatie nodig om gezinsgericht werken vanzelfsprekend te maken?

Onze eerstvolgende stap

Wie pakt dit op?

Wanneer bespreken we dit opnieuw?

Hulpmiddelen

Deze handreiking bouwt voort op bestaande GGZ Standaarden, werkkaarten en informatie uit de Academische Werkplaats GEZIeN. Waar een link beschikbaar is, kun je het hulpmiddel direct openen.

Academische Werkplaats GEZIeN

Handreiking Geleerde lessen over samenwerking tussen volwassenen-ggz en jeugdhulp ↗
Trimbos-instituut, 2026

Verbinden, veranderen, verankeren ↗
Trimbos-instituut, 2026

GGZ Standaarden

Zorgstandaard Naasten ↗

Zorgstandaard Diagnostiek ↗

Zorgstandaard Ervaringsdeskundigheid ↗

Zorgstandaard KOPP/KOV ↗

Opbrengsten uit netwerkbijeenkomsten

De kracht van samenwerken ↗
Praatplaat en reflectievragen · Kenniswerkplaats Jeugd Friesland

Breaking barriers, building bonds: Helping families to overcome intergenerational mental health challenges ↗
Proefschrift van Hanna Stolper · Erasmus Universiteit Rotterdam

Praktijkervaringen en voorbeelden uit de netwerkbijeenkomsten Gezinsgericht Samenwerken ↗
Lees meer over het netwerk, bijeenkomsten en beschikbare materialen op GGZ Netwerken.

Methoden en instrumenten voor versterken jeugd en ouders ↗
Nederlands Jeugdinstituut

Databank Effectieve jeugdinterventies ↗
Nederlands Jeugdinstituut

Richtlijn opvoedingsondersteuning ↗
Nederlands Jeugdinstituut

Links laatst gecontroleerd: 20 oktober 2026.